

NASJONAL ANLEGGSPPLAN

FOR

SKØYTEBANER (KUNSTISANLEGG)

NORGES SKØYTEFORBUND

2007

**foreløpig plan
utarbeidet for**

**anleggsutvalget
og utvalg for breddeidrett**

**Framlegg til hovedstyret
Til uttale**

Atle Bergseth 13.05.07

Kort om Norges skøyteforbund - NSF

Norges Skøyteforbund er en sammenslutning av norske skøyteklubber, som har skøytesport (hurtigløp, kunstløp, kortbaneløp og rulleskøyteaktiviteter) på sitt program, og som er medlemmer av Norges Idrettsforbund. (§2. Organisasjon)

Norges Skøyteforbunds formål er å verne om og fremme skøytesporten, lede og organisere skøytesporten i Norge, og representere skøytesporten internasjonalt.
(Lover for Norges Skøyteforbund §1. Formål)

Norges Skøyteforbund er den høyeste faglige myndighet for skøytesporten i Norge.

NSF er medlem av det internasjonale skøyteforbundet (ISU), det internasjonale rulleskøyteforbundet (FIRS) og Norges Idrettsforbund.
(§3. Medlemskap i andre organisasjoner?)

Alle skøyteløp som arrangeres av eller for medlemmer av NSF, må være i overensstemmelse med de for dette forbund og ISU fastsatte lover og konkurranseregler. I tilfelle tvil om fortolkning av ISUs lov og konkurranseregler legges den av det internasjonale forbund fastlagte tekst til grunn. (1. Fellesbestemmelser §1. Reglement)

Anleggsutvikling – nasjonal anleggsplan

En av skøyteforbundets plikter er å initiere anleggsutvikling. (§15 C)

Nye kunstisbaner i Norge har til nå i all hovedsak vært initiert av lokale skøyteinteresser. Uten stor engasjement og betydelig dugnadsinnsats og lokal stå på vilje vilje vi ikke hatt de kunstisbanene som vi har pr. i dag. Det er likevel klart at en samlet strategi for utbygging av kunstisbaner for skøyteidrett som omfatter alle landsdeler er sterkt påkrevd og på sikt vil kunne gi langt bedre uttelling mht. antall anlegg.

Norges Skøyteforbund ved anleggsutvalget har nå tatt initiativet til utarbeiding av en nasjonal plan; og en konkretisert målsetting for utbygging av kunstisbaner i Norge.

Oppfølging

For å kunne gjennomføre planen og målsettingen kreves det regional og lokal oppfølging.

Kunstisbaner må også komme med i de kommunale og fylkeskommunale anleggsplanene og ikke minst følges opp lokalt av idrettslag/skøyteklubber og ildsjeler som ønsker å ivareta skøyteidrett i Norge.

Skal kunstisbaner kunne realiseres er helt nødvendig at det offentlige bevilger penger både til planarbeid og en større del av finansieringen av anleggene.

Samarbeid med Norges Bandyforbund

De to mest arealkrevende idrettene, hurtigløp og bandy har inngått et forpliktende samarbeid om utvikling av og samarbeid ved bygging kunstisbaner. Flere av de store utendørs kunstisbanene; som for eksempel Valle Hovin i Oslo, Kunstisbanene i Drammen, Asker og Arendal er tilrettelagt både for bandy og hurtigløp. Også den nye kunstisbanen i Kristiansund får stor bandybane i tillegg til 400m standardbane for hurtigløp. Kunstisbaner av denne typen må ansees som flerbruksanlegg og optimaliserer utvilsomt bruken.

Både Skøyteforbundet og Bandyforbundet ønsker mange flere slike anlegg, selv om en nok må regne med at også enkelte nye kunstisbaner i all hovedsak blir særskilt tilrettelagt som konkurranselanlegg for én av de to idrettene. Her vil nok lokale tradisjoner og ønsker til en viss grad være styrende.

Innledning:**Tid for is**

Bruk av skøyter har en svært lang tradisjon som populær folkeidrett i Norge. Tusenvis av vann og tjern blir tidvis brukt til skøyting som del av et aktiv friluftsliv i vinterhalvåret. I tillegg er det mange idrettsplasser/ balløkker som blir islagt.

De siste 50-60 årene er det bygd et stort antall idrettsanlegg i Norge. Samlet sett er det investert for flere milliarder i anlegg.

Vi teller nå nærmere 900 idrettshaller, 4600 fotballbaner, derav flere hundre med kunstgress, 1050 svømmehaller og 120 friidrettsbaner med fast dekke pluss en rekke andre anlegg for idrett og friluftsliv.

Dessverre står antall kunstisbaner, med permanent skøyteis hele vinteren ikke i noe rimelig forhold til skøyteinteressen og til det antall anlegg som er bygd for andre idretter. Man kan med god grunn hevde at det nå er Tid for is.

Skøytebaner som sosial samlingsplass.

En skøytebane er langt mer enn en tumleplass for en mindre gruppe aktive skøyteløpere som trener til beinhard konkurranse om tidel, sekund og hundredeler. Skøytebane som mesteparten av tiden er åpen for alle er en god sosial samlingsplass. Noen drar dit for aktiv skøytetrim, andre for bare å gli noen runder på skøyter alene eller i lag med venner. Noen kommer for i all hovedsak å se på og prate med med venner og kjente.

Skøyteidretter er også lavterskelidrett, der alle har lov å delta. Litt skøytetrim er fullt akseptert selv om en har mindre ferdigheter og en del problem med balansen.

Det sosiale felleskapet på og ved isen fungerer i sterk grad integrerende. Aldersspredningen er stor, barn, ungdom voksne – og også en del eldre i lag. Skøytebanen som møtested for å drive lek, uorganisert trim og trening og ivareta behovet for sosialt felleskap er en viktig grunne for å bygge mange skøytebaner. På sett og vis er skøytebanen ”vinterens badeplass” ”vinterens riviera.”

Anleggssituasjonen for hurtigløp i Norge

Omtrent halvparten av de aktive skøytemiljøene i Norge er fremdeles helt eller delvis avhengig av naturis lokalt. Det er nå svært tydelig at situasjonen for de skøytemiljøene som i vesentlig grad er basert på naturis er meget kritisk. Med utvidet sesong, langt større krav til regelmessig istrening hele vinterhalvåret og mildere vintre er e rekke nye kunstisanlegg helt nødvendig for at norsk skøytesport ikke skal miste vel halvparten av de aktive miljøene innen få år. I østlandsregionen som har flest aktive miljøer trengs det ca. 15 nye kunstisbaner for å sikre de gjenværende skøytemiljøene som i dag driver på naturisbaner lokalt. Langs kysten fra Vest Agder i sør til Troms i nord trengs det fem nye baner for å oppretteholde dagens aktivitet.

Dersom en også tar med en del steder der det for noen år tilbake har vært drevet aktiv skøytesport, og hvor det er et klart ønske fra lokale idrettslag om kunstisbane og ny aktivitet kan vi fastslå at det er et behov for vel tretti nye kustområder for hurtigløp.

Kunstisanlegg og anlegg for andre idretter – en sammenligning

Den store anleggsbyggingen som har preget norsk idrett de siste 50 årene er i svært liten grad kommet isidrettene til gode. Mens andre idretter har fått gode og permanente anlegg har hurtigløp i det store og hele måtte leve med svært ustabile forhold for utøvelse av idretten.

Tilstrømmingen til skøyteis, av barn, unge og voksne, når den finnes er betydelig så antall permanente anlegg står på ingen måte i forhold til skøyteinteressen. Det er slik sett god grunn til å hevde at isidretter deriblandt hurtigløp er de store taperne når det gjelder anleggutbygging for idrett i Norge.

Så sent som midten av syttitallet hadde vi bare et anlegg i Norge med permanent skøyteis selv om det på den tiden ble drevet hurtigløp på skøyter i 70-80 lokalmiljø fra nord til sør i landet. Både byggekostnader og driftskostnader gjorde det det den gang nærmest umulig å få gjennomslag for bygging av kunstisbane selv i de største byene.

Tross stor interesse for bruk av skøyter forble dermed skøyteidrett så godt som over hele landet en idrett som var prisgitt værgudene og i beste fall kunne utøves 3-4 mndr. i året i landsdeler som hadde noen lunde stabil vinterkulde.

Nå i 2007 har vi ikke flere enn 15 kunstisbaner for hurtigløp. Til sammenligning er det vel 750 idrettshaller, 1050 svømmehaller og 4500 fotballbaner.

I dag er ikke anleggskostnadene til en kunstisbane større enn til en gjennomsnitts idrettshall og burde slik sett være likestilt med hensyn til å være prioritert anlegg.

Skøytebanen det glemte idrettsanlegg?

Hvorfor er det så få kunstisbaner når skøyting åpenbart mange steder er svært populært? At kunstisanlegg har vært og er kostnadskrevende anlegg er nok en av hovedårsakene, men ikke den eneste. Den folkelige skøyteidretten der de alle fleste ikke har hatt annen målsetting en gleden ved trim, lek og mosjon har i liten grad vært organisert; og mange av tilløpene til organisert skøyteidrett har vært ganske kortvarige, enkelte vintre, noen få år.

Uten en lokal organisasjon og en en målsetting fra en aktiv gruppe utøvere og lokale ildsjeler som ønskervil deltagelse i konkurransesammenheng blir ikke politikere oppmerksom på behovet. Idrettslig aktivitet med seriespill, mesterskap med kamp om poeng og medaljer synes viktigere enn den utfoldelse som ikke har annen målsetting enn gleden ved aktiviteten i seg selv.

Vinteren 1999 var det noen ildsjeler som la naturis på Åstveit idrettsbane i Bergen, som ligger i Åsane, en av de aller største bydelen i Norge. I løpet av få dager var det flere tusen mennesker i alle aldre som boltret seg på isen. Skøytebanen forsvant med mildværet.

Utøverne var ikke organisert i skøyteklubb og idrettslagene i bydelen var opptatt med andre Idrett og satte heller ikke fram noe krav om kunstisbane. Hadde mange av de som var aktive på isen organisert seg og lagt frem en konkret plan for skøytebane i Åsane ville det etter all sannsynlighet vært snakk om få år før ny kunstisbane ble bygd. Organisasjon, plan, målsetting og aktive pådrivere synes helt klart avgjørende for å få bygd nye anlegg. Men man må også ha lov å spørre om mange idrettslag og for den saks skyld politikere i det hele tatt ser hva som virkelig fenger av uorganisert idrettslig aktivitet? Er man for opptatt av egen idrett, av den organiserte idretten som kjemper om plasseringer og poeng?

Skøytebaner – svømmehaller – alpinanlegg anlegg for folkehelse

Svømmehaller, alpinanlegg er anlegg som har høye brukstall som folkeidrettsanlegg og er derfor regnet som en god investering for å fremme folkehelse, uavhengig om det idrettslag lokalt idrettslag som ønsker å drive aktiv idrett.

Brukstallene for skøytebaner tilsier at det er like god grunn for å bygge kunstisbaner (utendørs og innendørs) som svømmehaller og alpinanlegg for å fremme folkehelsen.

Kunstisbaner – en stor energiressurs.

Ved islegging av en kunstisbane fjerner en varme fra overflaten ved hjelp av et tett rørsystem. Den oppsamlede varmen er en stor energiressurs som v.h.a. varmpumpe kan utnyttes til oppvarming av omkringliggende bygninger. Hele året også på sommerstid kan en samle opp varme gjennom rørsystemet under banen.

Med energigjennvinning trenger ikke driften av en kunstisbane å være et pengesluk. Med god Å planlegging er det mulig å bygge og drive kunstisbaner i alle byer og de fleste tettsteder. Særlig langs kysten er klimaet optimalt for bruk av varmpumpe som en trenger for å bruke energien fra et kunstianlegg. Dett gjør det nå mulig å krydre det idrettslige mangfoldet med stabil skøyteis hele vinteren, også i deler av landet med mye mildvær.

Om idretter knyttet til Norges Skøyteforbund og - de enkelte isidretters krav til anlegg:

(Isidretter som ivaretaes i Norge av Norges Skøyteforbund)

Hurtigløp

Hurtigløp på skøyter foregår vanligvis på en standard rundløpsbane bane med løpslengde 333,33-400m, én runde. Det mest vanlige er 400m bane men mindre baner, helt ned til 200m kan også benyttes.

Se ISUs spesielle bestemmelser for hurtigløp:

- § 203 Standardbaner
- § 204 Andre hurtigløpsbaner
- § 205 Baner ved ISU- mesterskap og ISU World Cup-konkurranser)
- § 206 Baner ved olympiske vinterleker.

Arealbehov standardbane:

400 standardbane for hurtigløp har yttermål isflate på 180x68m.

333m bane har yttermål 146x68m.

Mindre hurtigløpsbaner tiltenkt trening/konkurranser for aktive løpere vil i praksis kreve et areal på 100-130m (lengde) x 50-60m (bredde)

Se også kombinasjonsmuligheter med anlegg for andre idretter.

Litt historikk- samt status 2007

Det internasjonale skøyteforbundet ble dannet i 1892 uten at representanter fra Norge da var til stede. Da fikk også skøyteøp på bane sin utforming som i hovedtrekk er det samme som i dag vel hundre år senere. "Hamar systemet" ble vedtatt (løp rundt en ellipseformet bane, med

delte baner, ytre og indre og vekslingside og konkurranser over distansene 500m, 1500m, 5000m og 10000m.) Senere er distansene 1000m, 3000m og 100m også kommet med.

I 1893 ble Norges skøyteforbund (NSF) stiftet. Norge ble allerede i startfasen den ledende skøytenasjon. Verdensrekorder av norske løpere på samtlige distanser i 1893 bidro også til skøytesportens popularitet og utbredelse.

Også i de deler av landet som bare tidvis hadde vinterkulde var skøyteinteressen betydelig.

Både på Sørlandet, Vestlandet i Trøndelag og i Nordnorge er det i årenes løp arrangert et stort antall skøytestevner på islagte vann. Da utbygging av idrettsbaner tok like før og etter krigen ble landbaner etter hvert mer vanlig. Men enda så pass sent som i 1956 foregikk hurtigløp på skøyter i de olympiske leker på en innsjø (Missurinasjøen ved leken i Cortina 1956) Men allerede fire år senere, i Squaw Valley i 1960 var på land på kunstisbane.

Hurtigløp i internasjonal sammenheng

I alt er 75 land tilsluttet ISU (Det internasjonale skøyteforbundet) I noen land er det et nasjonalt forbund for flere eller alle isidretter. Innen hurtigløp er det ca. 20 land som har løpere på som årlig deltar i internasjonale konkurranser/mesterskap.

Se vedlegg:

Møhlenpris 1949, Hjallis i Bergen 1954! Harstad Bislett Hamar Rognan

Hurtigløpsbaner i Norge

Naturisbaner:

Det er ca. 20 naturisbaner som de fleste vintre blir brukt til hurtigløp, de aller fleste med 400m standardbane. Antallet variere noe fra år til år.

I løpet av de vel 100 årene det er drevet hurtigløp på skøyter har et stort antall vann, tjern, innsjøer og sjøbukter blitt brukt til hurtigløp på skøyter i vintermånedene. Dette var svært vanlig i Norge, særlig i skøytesportens barndom. Etter hvert ble ganske mange stadionanlegg, grusbaner tatt i bruk til landbasert skøytebane. I alt har det nok vært arrangert hurtigløpskonkurranser på nærmere 500 slike spontanbaner på islagte vann og godt og vel hundre landbaserte baner. De siste tiårene har denne tradisjonen avtatt sterkt.

Kunstisbaner:

Med to nye 400m standardbaner som blir tatt i bruk sesongen 2007/2008 vil det totalt være 17 kunstisbaner for hurtigløp i Norge. En hurtigløpsbane på Vikahaugene i Stord kommune er 250m bane. Syv av kunstisbanene er tilrettelagt for bandy (11-er bane)

Skøytehallen:

Av de 17 kunstisbanene er to innebygde baner, Vikingskipet på Hamar og Fosenhallen i Bjugn kommune i Sør-Trøndelag. Fosenhallen blir tatt i bruk høsten 2007.

Det er også vedtatt å bygge skøytehall Stavanger, som vil stå ferdig 2009-2010 denne vil da erstatte dagens kunstisbane i Stavanger- Sørmarka.

Vikingskipet har også stor bandybane. Fosenhallen er en stor flerbrukshall og har i tillegg til hurtigløpsbane ishockeybane, kunstgressbane for fotball (60x40m, 7-er bane) curlingbane og joggebane med kunststoffdekke på innsiden av hurtigløpsbanen.

Kortbaneløp (Short track)

Kortbaneløp- short track ble introdusert i Norge i 1970 årene og hadde organiserte miljøer de nærmeste tiårene. Etter OL på Lillehammer avtok interessen og aktiviteten. De siste årene har det ikke vært organisert kortbaneløping i noen av ishallene.

Kortbaneløping på skøyter er blant de aller største isidrettene i internasjonal sammenheng og som konkurranseidretter foregår både kunstløp og kortbaneløp på en åpne isflate som har en standardutforming som for ishockey, dvs. en isflate med yttermål på 60x30m. Alle ishaller for ishockey kan i utgangspunktet også brukes til kunstløp og kortbaneløp – short track.

Short track-banen

Selv kortbanen, (short track banen) har en løpslengde på 111,12m (én runde)

Konkurransformen er vesentlig forskjellig fra hurtigløp og det brukes også en annen type skøyter. En del skøyteløpere (særlig amerikanske og canadiske deltar i begge disiplinene; både hurtigløp og short-track.

I internasjonal sammenheng er short track en større idrett med flere utøvere enn hurtigløp.

Short track har likevel ikke fengst i særlig grad, til nå, blant det norske skøytepublikummet.

At det har vært svært vanskelig å få tilgang til ishaller, samt gjøre de endringer som er nødvendig m.h.t. sikkerhetstiltak for å kunne trene og konkurrere er nok en av flere viktige årsaker.

Det er et klart ønske fra Norges Skøyteforbund å få i gang kortbaneløping i Norge. Bedre økonomiske rammevilkår, tilgang til ishaller og enkeltpersoner som kan få i gang aktivitet lokalt er imidlertid helt nødvendig for fornyet satsing på kortbaneløping på skøyter.

Både kunstløp og kortbaneløp foregår i dag så godt som utelukkende innendørs i ishaller. For kortbaneløp kreves det særskilt beskyttelse i form av puter/matter langs ishockeyvandtaket for å ivareta kortbaneløpernes sikkerhet.

Kunstløp

Ikke ferdigskrevet

Ishaller i Norge

(se vedlegg)

I Norge er det 30 ishaller tilrettelagt for ishockey. I de noen av disse drives det også trening konkurranser i kunstløp samt skøyteskoler. Flere kunstløpklubber organiserer skøyteskoler.

Blant annet ved hjelp av ekstramidler fra staten; 48 mill.kr. til 12 ishaller vil nok antallet øke vesentlig de nærmeste årene og trolig passer 40 ishaller.

(til sammenligning kan det nevnes at det er vel 300 ishaller i Sverige)

Rulleskøytebaner

De siste årene er det tilrettelagt/ bygd noen rundløpsbaner spesielt for hurtigløp på rulleskøyter, slik at vi nå nærmer oss ti baner totalt. Noen er i tilknytting til kunstisbaner, andre som selvstendige baner.

Trening og konkurranser på rulleskøyter foregår både på veg og lukket bane som er spesielt tilrettelagt for rulleskøyteløping. Rundbane for rulleskøyter kan ha en løpslengde fra 125-400m én runde. En vanlig størrelse er 240-250m men nye baner skal nå etter det internasjonale kravet ha en løpslengde på 200m.

.Norges Skøyteforbunds målsetting om skøytebaner for hurtigløp.

Norges skøyteforbunds plan for antall og utforming av kunstisbaner er basert på følgende kriterier:

- generell interesse for bruk av skøyter i alle landsdeler
- innbyggertall og antall større byer og tettsteder
- aktive skøytemiljø
- lokale interesser og lokale initiativ

Målsetting om antall kunstisbaner/kunstisbaner

Norges Skøyteforbund har på grunnlag av en rekke kriterier en langsiktig målsetting om 200 skøytebaner, kunstisbaner for hurtigløp/kunstløp/kortbaneløp og skøytelek i løpet av årene frem til 2018. Av disse trengs det rundt regnet 100 baner for at de aller fleste barn og unge skal kunne ha hurtigløp som et reelt idrettlig tilbud. Det er en målsetting at alle kunstisbaner skal være tilrettelagt for mest mulig allsidig bruk av skøyter som fritidsaktivitet/uorganisert lek mosjon på skøyter i tillegg til å være velegnet for rekruttering til skøyteidrett.

Målsettingen er oppsatt på grunnlag av befolkningsstrukturen i det norske samfunn slik den er i dag og ventelig vil utvikle seg de nærmeste årene, med en stadig større konsentrasjon av mennesker i tettsteder/byer.

Behov for antall kunstisbaner vurdert etter antall tettsteder og innbyggertall

Antall tettsteder og innbyggertall gir en ganske godt grunnlag for vurdering av antall baner som er nødvendig for at de aller fleste mennesker som ønsker, særlig barn og ungdom det skal kunne gjøre jevnlig bruk av skøyter. Tabeller utarbeidet på grunnlag av statistikk fra SSB. Se kommentar neste side.

Tettsteder i Norge

Data pr. 1.1.2006 (kilde SSB)

tettstedsstørrelse	antall tettsteder	innb. totalt
200-499 bosatte	330	114 912
500-999 bosatte	221	154 617
1 000-1 999 bosatte	146	207 771
2 000-19 999 bosatte	189	1 020 790
20 000-99 999 bosatte	15	739 200
100 000 eller flere bosatte	4	1 370 523
antall tettsteder totalt	905	3 607 813

Befolkning i tettsteder med flere enn:	antall tettsteder	innb. totalt
2000 innb	208	3 130 513
1000 innb	354	3 338 284
500 innb	575	3 492 901
200 innb	1810	3 607 813

Fylkesvis oversikt

Antall tettsteder med flere innbyggere enn:

	10000	5000	2000
Østfold	6	7	13
Akershus	15	20	21
Oslo	1	1	1
Hedmark	5	5	11
Oppland	2	5	14
Buskerud	7	9	14
Vestfold	5	8	12
Telemark	3	5	8
Aust-Agder	2	3	6
Vest-Agder	2	6	9
Rogaland	9	12	16
Hordaland	5	10	14
Sogn og Fjordane	0	3	9
Møre og Romsdal	3	11	20
Sør-Trøndelag	2	4	12
Nord-Trøndelag	4	4	7
Nordland	3	10	16
Troms	2	3	7
Finnmark	1	4	8
antall tettsteder	77	130	218

Fire av fem i byer og tettsteder

(Utdrag fra kommentar til SSB se: www.ssb)

Det siste året (2005) har antall bosatte i tettbygde strøk økt med 1,3 prosent. 78 prosent av oss bor nå i tettsteder.

Antall bosatte i tettsteder økte med 47 000 i løpet av 2005 og endte altså med at 3 607 813 av oss var bosatt i til sammen 905 tettsteder i Norge per 1. januar 2006.

Det var fylkene Akershus og Rogaland som hadde størst vekst i antall bosatte i tettsteder i 2005 med om lag 2 prosent.

Store regionale forskjeller

Det er stor forskjell på hvor mange som bor i tettsteder i de enkelte fylker.

I Oslo bor nær 100 prosent i tettsteder, mens nær 55 prosent av befolkningen i fylkene Hedmark, Oppland, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag gjør det samme.

I tettstedene Oslo, Bergen, Stavanger/Sandnes og Trondheim bodde det om lag 1 370 000 personer, eller om lag 38 prosent av den totale tettstedsbefolkningen per 1. januar 2006. Veksten i disse tettstedene var i 2005 nær 25 000 personer, eller vel 1,9 prosent. 30 prosent av landets befolkning bor i disse fire tettstedene

Vurdering av anleggsbehov

Med vel 100 skøytebaner fordelt i forhold til innbyggertall på ca. 5000 innb. vil en få en ganske god geografisk spredning. Skal en skal skøyteis være tilgjengelig for de aller fleste uten for lang reisetid må en likevel doble antallet til vel 200 anlegg. Da kan en sette "normen" for antall innbyggere "som er nødvendig" til ca. 2000. Med et sideblikk til andre idretter som for eksempel hallidretter og friidrettsbaner (se side) og teller opp det antall anlegg disse idretter er tilgodesett med, bør 200 skøytebaner, derav vel 100 store og mindre hurtigløpsbaner være en rimelig og realistisk målsetting.

Skjematisk oppsatt målsetting over en beregnet tidsperiode på ti år blir da følgende:

Målsetting utbygging av kunstisanlegg i perioden 2008 - 2018

for Norges Skøyteforbund

	antall 2007	målsetting	periode 1 2008-2012	periode 2 2013-2018	totalt
antall utendørs kunstisbaner for hurtigløp	15				15
derav standardbaner 400m	14				
og mindre hurtigløpsbane	1				
Målsetting : standardbaner - fortrinnsvis 400m baner mindre hurtigløpsbaner 200-285m	17	40-50 50-60	33	50	85
deriblant Skøytehaller antall 2007 målsetting	2		5	8	
minibaner/minihaller målsetting		100	30	70	100

Kommentar til tabell

Antall skøytehaller inngår i totalantallet for standardbaner og mindre hurtigløpsbaner. Det fremgår ikke av tabellen at kunstisanleggen for hurtigløp også i de aller fleste tilfeller vil bli flerbruksanlegg, m.a.o. også anlegg for andre isidretter og i noen tilfeller også anlegg for ikke-isidretter. Dette vil ventelig være aktuell ved bygging av skøytehaller.

Sommerbruk av anleggene er ikke spesifisert i tabellen.

Standardbaner og mindre hurtigløpsbaner

I hvert av de nåværende fylker er det en målsetting å få bygd minimum 2-3 standardbaner, i alt ca. 50 baner, og et lignende antall mindre baner for hurtigløp (Baner med løpslengde 200m-285m) I noen fylker, der det er mest skøyteaktivitet og flere lokale skøytemiljø må en regne med et klart ønske om flere enn tre 400m standardbaner.

Minibaner for skøytelek og bandy/hockey

I tillegg til ca. 100 hurtigløpsbaner for aktiv idrett, konkurranser og trening har Norges skøyteforbundet også en målsetting om et stort antall mindre kunstisflater /skøytebaner (minimum 100 mindre kunstisanlegg) der barn og ungdom kan drive med hurtigløpsleik, kunstløp, kortbaneløp og ispigging (funksjonshemmede/bevegelseshemmede) samt bandy og hockeyaktivitet. De fleste av disse anleggene er tenkt som nærmiljøanlegg knytt til boligområder og skoleanlegg. Noen av disse anleggene kan også bygges av

kommuner/idrettslag med det formål å kunne drive skøyteskoler lokalt for å rekruttere nye barn og ungdommer til skøyteidrett.

Minibaner bør ha hel isflate med ytre form som en rundløpsbane (oval form) eller rektangulær form. Minibaner kan være utendørsbaner eller bygges med enkle tak og vegger.

Se mini-ishall (nedenfor)

Form på standardbaner og mindre hurtigløpsbaner

Standardbanens ytre form er oval, og banens bredde 12m (to konkurransebaner og oppvarmingsbane) Det er likevel et klart ønskemål og en målsetting at en større del av innsiden av hurtigløpsbanen også har kunstisflate med rektangulær form eller hockeybane

Dette er viktig for :

- mest allsidig skøytebruk;
- for bruk av skøyter som folkeidrett,
- skøyteskoler
- leikeaktiviteter,
- kunstløpsaktivitet,
- kortbaneløp
- spill med køller, bandy/hockey/ kjelkehockey
- opplæring av skøyterekrutter til hurtigløp.

Flest mulig av standardbanene og en del av de mindre hurtigløpsbanen bør også ha en bandybane, fortrinnsvis standardbane for bandy med aktivitetsflate på minimum 64x108m

Skøytehaller

Definisjoner:

Det vil nå etter hvert komme tre, fire forskjellige typer ishaller i Norge. Dette kan føre til en del begrepsforvirring. Det foreslås her at Skøyteforbundet tar initiativ overfor NIF, departement og andre sær idretter om å bruke følgende betegnelser:

Skøytehall: Ishall med hurtigløpsbane som hoveddel.

Bandyhall: Ishall spesielt beregnet på bandy på stor bane

Ishall: Ishall for hockey, rinkbandy, kjelkehockey, short-trac og kunstløp

Mini-ishall: Liten ishall, takoverbygg av mindre kunstisflate for skøytelek, skøyteskoler.

Skøytehaller med standardbane

I hver landsdel: Østlandet, Sørlandet, Vestlandet, Trøndelag og Nord Norge er det et mål å få bygd minimum én skøytehall med 400m bane for hurtigløp kombinert med standard bandybane. Noen steder kan "skøytehallen" være en delvis innbygd bane, såkalt semicovered skøytebane.

Mindre skøytehaller

Særlig langs kysten der det er mye mildvær og nedbør vil det være ønskelig en del steder at også mindre hurtigløpsbaner bygges som innendørsbane. Særlig i værharde strøk vil dette uten tvil være nødvendig for å sikre sammenhengende bruk av kunstisbanen gjennom hele vinteren. En god løsning vil da kunne være å kombinere innebygd hurtigløpsbane med bane for andre isidretter som ishockey, rinkbandy, kunstløp, kortbaneløp, kjelkehockey, curling.

Ishaller for kunstløp og kortbaneløp

Ishaller for ishockey, rinkbandy og kjelkehockey er også anlegg som Norges Skøyteforbund ønsker velkommen. Her er det viktig at det både med hensyn til treningstider og nødvendig utstyr blir tilrettelagt for kunstløpaktivitet og gjerne også kortbaneløp/short-track.

Mini-ishaller

Norges skøyteforbund ønsker å utvikle og få bygd mindre rimelige ishaller i lokalmiljøer, særlig med tanke på barn og ungdoms interesse for skøytelek og for bedre å kunne ivareta økende interesse for kunstløp. Disse ishallene er tenkt bygd som enkle ishaller som skal ha betydelig lavere anleggskostnader og driftskostnader enn tradisjonelle ishaller for ishockey. Minihallene kan også tilrettelegges for lokal curlingaktivitet og evt. rinkbandy. Aktuell størrelse for aktivitetsflaten vil da kunne være ca 1200m² med yttermål 45x26m.

Skøyteis ved alle skoler.

Norges Skøyteforbund anbefaler tilrettelegging av areal ved alle skoler. Enten som en mindre kunstisbane for lek på skøyter eller som naturisbane som i løpet av kort tid kan islegges når det er vinterkulde.

Finansieringsplan kunstisanlegg:

Statlige spillemidler

Hovedprinsippet for tildeling av statlige spillemidler er at spillemidlene skal dekke 1/3 av anleggskostnadene. Selv om "satsen" for spillemidler til isanlegg er forhøyet de siste årene er den fremdeles for lav i forhold til de reelle anleggskostnadene. Det er Norges Skøyteforbundets krav overfor departementet at et betydelig høyere beløp til hver kunstisbane både er berettiget, samt at tildeling av midler til kunstisanlegg må sterkt prioriteres de kommende årene. Det er tid for is!

Ekstratilskudd øremerkede anlegg

Norges Skøyteforbund og Norges Bandyforbund vil i tillegg til arbeid for heving av gjeldende tilskudd også arbeide for øremerkede tilskudd, programsatsing for et mindre antall kombinerte anlegg for bandy/hurtigløp som bør fullføres de nærmeste årene.

Fylkeskommunale tilskott

De fleste skøyteanlegg er i praksis interkommunale anlegg (får tilstrømming av barn og unge også fra nabokommuner) og er lokalisert til byer/tettsteder med vg.skole. Fylkeskommunene bør derfor gå inn med et betydelig ekstramidler i tillegg til de statlige spillemidlene.

Interkommunalt samarbeid.

Det er en idrettspolitisk målsetting flere kommuner i samarbeid bør bidra til bygging og drift av kostnadskrevende anlegg. Norges Skøyteforbund støtter denne målsettingen og ønsker også at stat og fylke i større grad skal premiere kommuner i form av betydelig tillegg i spillemidler til kommuner som velger å samarbeide økonomisk for bygging og drift av skøyteanlegg.

Kommunale midler

Norske kommuner har i sum bidratt til bygging av et stort antall idrettshaller, kunstgresbaner, friidrettanlegg, svømmehaller og anlegg for en rekke andre idretter. Statistikk som viser barns fysiske aktivitet konkluderer likevel med betydelig lavere aktivitetsnivå i vinterhalvåret. Skøytebaner og i særlig grad kunstisbaner og skøytehaller kan i sterk grad medvirke til økt fysisk aktivitet også om vinteren. Den enkelte kommune bør derfor gå aktivt inn for realisering av kunstisanlegg i egen kommune eller i nabokommune.

Anleggssamarbeid

Kunstisanlegg kan i mange tilfeller være anlegg for flere isidretter og i noen grad også med andre ikke-isidretter. Norges skøyteforbund ønsker derfor samarbeid med andre særvidretter når det gjelder utvikling av kombinerte anlegg, dvs. anlegg for flere idretter. Det er utvilsomt mye å hente og ikke minst mye å spare både ved bygging og drift av slike anlegg.

Samarbeid blir særlig viktig lokalt for lettere å kunne realisere det enkelte anlegg, men Norges idrettsforbund sentralt og Kulturdepartementet kan også sterkt stimulere anleggssamarbeid ved å støtte utviklingen av flere typer flerbruksanlegg samt gi ekstra tilskudd til/spillemidler til anlegg som tilrettelegges for to eller flere idretter.

Anleggssamarbeid med kulturinteresser:

Særlig ved bygging av haller, også for isidretter, kan samarbeid med kulturlivet bety en god del for finansiering og drift av hallene. Fra idrettene sin side må det samtidig legges sterk vekt på at idrettene har et selvstendig og klart uttalt behov for stabilitet og forutsigbarhet m.h.t. trening, konkurranser og oppsett av terminlister. Jo flere idretter og evt. kulturinteresser som er involvert i et anleggsprosjekt jo større er også muligheten for kollisjoner og evt. konflikter. For en isidretter som hurtigløp, som har et ganske prekært anleggsbehov er det særdeles viktig at man primært tenker mest isidrett for pengene man investerer i kunstisanlegg.

Samarbeid med andre isidretter*Norges bandyforbund*

Norges skøyteforbund har inngått anleggssamarbeid med Norges Bandyforbund. Det innebærer en sentralt formulert målsetting om at særlig utendørs kunstisbaner men også noen skøytehaller bør bygges både med hurtigløpsbane og stor bandybane. Noen av disse banene er allerede under planlegging.

Ishockeyforbundet

I hovedsak kan ishockeybaner brukes både til kunstløp og short-track (kortbane) Det er derfor naturlig at Skøyteforbundet, den enkelte skøytekrets og skøyteklubb/ kunstløpklubb også inngår samarbeid i forbindles med bygging av ishaller. Ved bygging av skøytehaller (med hurtigløpsbane) vil ishockeybane på innsiden av hurtigløpsbanen være aktuell.

Curlingforbundet.:

Curlingbaner kan inngå som del av aktivitetsflaten både i skøytehaller, ishaller og evt. Minihaller (Ishaller med for eksempel isflate på 26x45m)

Noen eksempler på flerbruks isanlegg

Kombinasjon skøytehall og ishall:

Om ønskelig kan det plasseres to ishockeybaner på innsiden av en 400m hurtigløpsbane. En liten ulempe ved denne kombinasjonen er at en ikke kan se tvers over hurtigløpsbanen til motsatt langsida når ishockeybanen med vandt er i plan med rundbanen for hurtigløp. For at en ved denne kombinasjonen skal få en fullverdig ishall for hockey med god tilskuerplass kan en senke ned hockeybanen/hockeybanene noen meter i forhold til hurtigløpsbanen. Det er slik sett mulig å bygge skøytehall for hurtigløp og to fullverdige ishaller for hockey under samme tak uten å utvide omfanget av skøytehallen for hurtigløp. (Se foto illustrasjon fra Nijmegen.)

Anleggssamarbeid med ikke-isidretter:

Overflaten på en kunstisbane (overflate under isen) kan være, grus, betong, asfalt eller kunstgress. Det vurderes også om kunststoffdekke for friidrett kan kombineres med kunstis. Særlig aktuelle sommeridretter er fotball (kunstgress/grus) og rulleskøyter (asfalt/betong) Ved utlegging av matter kan også andre idretter som for eksempel tennis være aktuell.

Samarbeid med friidrett:

Kombinasjon: 400m friidrettsbane og hurtigløpsbane for skøyter.

En skøytebane for hurtigløp er smalere (har kortere svingradius) enn en friidrettsbane. Den minste standardbanen 333,33m hurtigløpsbane eller en mindre hurtigløpsbane på 200-285m får i sin helhet plass på innsiden av en 400m friidrettsbane. Med unntak av de lange kastene (spyd, diskos og slegge kan alle friidrettsøvinger) for øvrig bruke anlegget. Denne kombinasjonen vil være velegnet både som utendørs og innendørs anlegg. I værharde strøk og i Nordnorge der utendørs friidretts sesong kan bli ganske kort bør en kombinasjon av friidrettshall og skøytehall kunne vurderes for å optimalisere anlegget for flere idretter.

Kombinasjon: friidrettshall og skøytehall

En friidrettshall med 200m løpebane kan i sin helhet plasseres på innsiden av en hurtigløpsbane (standardbane 333-400m) eller en mindre hurtigløpsbane på 285m. Ved en eventuell nedsenking av midtfeltet 3-4m (der friidrettsbanen er plassert) vil en også kunne få plass til inntil ca. 2000 tilskuere og samtidig ha den fordelen at en kan se tversover skøytebanen, til motsatt langsida.

Kombinasjon: hurtigløpsbane, friidrettshall og ishall (hockeybane)

En 400m standardbane har stort nok areal på innsiden til at en får plass til både ishall for ishockey og friidrettsbane med 200m løpebane. (se vedlegg)

Samarbeid med fotball

Kombinasjon: kunstisbane og kunstgressbane:

På det tradisjonsrike stadion for fotball, friidrett om sommeren og skøyter med naturis om vinteren kunne ulike idretter bruke samme arealet, den store gruslagte flaten. Når utviklingen nå krever kunstgress for fotball, kunststoffdekke for friidrett og kunstis for skøyter har man fått nærmest uoverstigelige problemer med sambruk. Når hver idrett skal ha et anlegg får man i tillegg store arealproblemer og dermed ekstrakostnader på mange millioner.

Et topp moderne kunstgress kan også brukes som underlag for kunstis. Det betyr i praksis at skøytebanen kan være kunstgressbane for fotball eller evt. landhockey i sommerhalvåret. Både idrettslig og økonomisk er dette en svært interessant løsning. Både kunstgressbaner og kunstisbaner har høye brukstall. Ved å kombinere de to anleggstypene til ett anlegg får man en meget høy utnyttelsesegrad av samme arealet.

Nå må en nok innse at flere idretter etter hvert er blitt helårsidretter og dermed trenger anlegget tilgjengelig for sin idrett hele året. Men der man har flere anlegg av samme type, vil man nok likevel i vinterhalvåret, når det er klart færre kamper, kunne avse deler av anlegget til for skøyteidrett.

I mange tettsteder trenger fotballen to, tre baner i full størrelse i sommersesongen. I vinterhalvåret kan man gjerne klare seg med den ene. Å islegge den andre er slik sett en meget god utnyttelse av arealet, som man de eller ville hatt til overs noen måneder.

Det er ofte vanskelig å få tilstrekkelig areal til idrettsanlegg i byer og tettsteder. I tillegg til langt mindre arealbruk vil man ved en kombinert løsning spare inn flere millioner.

(Et beregnet gjennomsnittlig innsparing ved en slik kombinasjon vil i 2007 kr. utgjøre 8-10 mill.kr.)

Kombinasjon: kunstisbane svømmehall/badeland

En skøytebane er en stor energiressurs. Spillvarmen er ideell til oppvarming av svømmehall/badeland.

Dersom disse to anleggene kombineres ved nær beliggenhet får man et svært gunstig energisamarbeid mellom de to anleggene. Dette vil ha stor betydning for de samlede energiutgiftene for de to anleggene. Når energien til skøytebanen er betalt har man rikelig med spillvarme og dermed "gratis oppvarming" av svømmehallen.

Denne måten å utnytte energien på,; oppvarming av svømmehall er allerede i bruk ved Slåtthaug kunstisbane i Bergen , ved noen kunstisanlegg i Nederland,; og vil også bli brukt i Kristiansund der energi fra skøytebanen skal levere så godt som all energi til oppvarming av Atlanten badeland.

En annen mulighet her vil være å legge svømmehall på innsiden av skøytebanen slik at en får alt under samme tak. Ved nedsenking av svømmehall i forhold til skøytebanen kan man nøye seg med et lett, men isolerende tak over svømmehallen. I byer tettsteder der det er vanskelig å finne tilstrekkelig areal for begge anlegg kan dette være en mulig løsning.

(se illustrasjon)

Hvor trenger man kunstisbane

Noen tiår tilbake i tid varte skøytesesongen fra desember til begynnelsen av mars. Da kunne man nok en del steder i landet klare seg med naturisbane også for aktiv idrett.

Ved overgang til kunstis er sesongen blitt betydelig forlenget. Skal man i dag kunne gi de aktiv fra rekrutter til landslagsløper tilstrekkelig istrening trenger man stabile treningsforhold fem til seks måneder i året.

Til nå har deler av landet som erfaringsmessig har lengst og mest stabil vinter til en viss grad klart seg med naturisbaner. Nå krever utviklingen at man også her har kunstisbaner.

Både i det indre Østlandsområdet og i Nordnorge vil man også få svært mye igjen for investering i kunstisbane. Lave temperaturer høst og vår vil her gjøre det mulig å ha is fra slutten av september, begynnelsen av oktober til langt ut i april uten for store energikostnader. Dette vil bety en skøytesesong utendørs på 6-7 mndr.

Også energiutnytting kan her bli svært viktig for driften av anlegget, selv om man en lengere periode 3-4 mndr. i liten grad vil trenge kunstis, siden man har kulde nok.

Høst, vår og sommertemperaturer vil ofte være så lave at man i sommerhalvåret vil trenge betydelig mer energi til oppvarming av omkringliggende anlegg. Kunstisbanen får derfor stor betydning lokalt som energileverandør selv om man en periode midt på vinteren ikke kan levere energi.

(ikke ferdigbehandlet avsnitt)

Emner/avsnitt som vil bli behandlet/ skrevet om:

Mindre tettsteder med stor skøyteinteresse

(steder der skøyteidrett og skøytebanen blir en idrettslig nisje for lokalsamfunnet)

Kunstisbaner i de største fjell landsbyer, utfartsområder.**Mindre hurtigløpsbaner - bruksområde****Begrunnelse:**

- økonomisk
- arealbruk
- idrettslige/ rekruttering
- fortettet arena/ mer intim
- Hvor fort kan en gå på mindre baner.

Mål og utforming mindre baner**Sommerbruk av kunstisanlegg****Rulleskøyter og rulleskøytebaner****Hva bør spillemidlene dekke av kunstisanlegg:**

Bl.a. argumentasjon for spillemidler til ismaskin

Organiseringa av konkurranseprogram, fordelig av viktige stevner og mesterskap når antall anlegg øker.

Banesikring

Betaling av inngangspenger for bruk av kunstisbaner

Vedlegg:
Tegninger og illustrasjoner anleggstyper